

ний банк генетичних даних. Так дії здаються завчасними та і навряд чи сприятимуть захисту прав та інтересів людини.

**Ключові слова:** геномна інформація, державна реєстрація, ДНК-дані, державна база ДНК.

**Key words:** genomic information, state registration, DNA data, state DNA database.

### **КОТУХА ОЛЕКСАНДР СТЕПАНОВИЧ**

*Львівський торговельно-економічний університет,  
професор кафедри цивільного права та процесу,  
кандидат юридичних наук, професор*

### **ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЖИТЛО**

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Відповідно до статті 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в нашій державі найвищою соціальною цінністю. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Все вище перераховане стосується і права людини на житло, яке є однією з найважливіших матеріальних умов існування людини.

Римська Конвенція 1950 р. сприяла розумінню в Україні «права на житло» як одного з природних і невід'ємних прав людини. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції [2]. Міжнародним Пактом про економічні, соціальні і культурні права встановлено, що держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожного на достатній життєвий рівень для нього і його сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг і житло, і на неухильне поліпшення умов життя. Держави-учасниці вживуть належних заходів щодо забезпечення здійснення цього права, визнаючи важливе значення в цьому відношенні міжнародного співробітництва, ґрунтованого на вільній згоді [3].

Зазначене право наведено в пункті 31 частини I та конкретизовано у статті 31 частини II Європейської соціальної хартії відповідно до якої держави зобов'язуються вживати заходів, спрямованих на сприяння доступові до житла належного рівня; встановлювати на житло ціни, доступні для малозабезпечених осіб тощо [4].

Згідно з статтею 47 Конституції кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожен громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них

плату відповідно до закону. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду [1].

Під час війни в нашій державі, доступ до житла є критично важливим, адже наявність дому може врятувати життя. Житло – базове право кожної людини. Під час війни доступ до нього є критично важливим, адже наявність дому може врятувати життя. З початку повномасштабної війни в Україні безліч людей були змушені покинути свій дім. Станом на 18 березня 6,5 мільйонів людей перемістилися в межах країни. Близько 4 мільйонів із них перебувають у західних областях. Частина житла зруйнована: за даними Державної служби з надзвичайних ситуацій, станом на 22 березня російські війська частково пошкодили щонайменше 3780 житлових будинків і повністю знищили 651 будинок. З'являються повідомлення про незаконні виселення з орендованого житла та підвищення плати за нього. Доступ до житла залишається серед найбільш нагальних проблем, які сьогодні намагаються вирішити державні та місцеві органи влади, а також волонтери та волонтерки в усіх регіонах країни.

Саме сьогодні, питання забезпечення населення житлом в Україні залишається важливою невирішеною проблемою. Саме забезпеченість громадян житлом значною мірою визначає рівень життя населення, його соціальний статус, інтенсивність процесів міграції працездатного населення, депопуляцію населення та якість людських ресурсів у цілому. За умови теперішньої катастрофічно низької платоспроможності громадян, що постраждали від російської агресії, та непомірно високих цін на новозбудоване житло, більшість населення країни, та переселених осіб не здатні самостійно забезпечити себе житлом. В свою чергу, стан житлового фонду і наявність доступного й комфортного житла для різних категорій громадян наочно відображає ступінь соціально-економічного розвитку країни загалом, рівень життя населення й соціальний клімат у суспільстві. Очевидно, що активне формування раціонального простору для проживання населення, забезпеченість громадян житлом, доступність житла стало в період війни одним із найважливіших завдань державної політики України.

Сучасний низький рівень забезпечення населення держави житлом обумовлений наступними чинниками:

- війна в Україні;
- сучасні непомірно високі ціни на житло;
- кредити банків з високими процентними ставками є недоступними для більшості громадян;
- обмеженість бюджетного фінансування житлового будівництва та зменшення фінансування, що спрямовуються інвесторами, організаціями та підприємствами на ці цілі.

Низький рівень доходів значної кількості населення не відповідає вартості спорудження житла і не дає надії на вирішення своїх житлових проблем у сучасних умовах.

На сьогодні, як ніколи, набуває актуальності формування в Україні ефективної житлової політики для захисту та реалізації прав громадян на житло, яка має ґрунтуватись на ринкових принципах і разом з тим передбачати механізми щодо позачергового забезпечення житлом осіб, що постраждали від війни та соціально- незахищених верств населення.

### **Список використаних джерел:**

1. Конституція України Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 04.11.1950 <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Європейська соціальна хартія (переглянута) Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 03.05.1996 <https://zakon.rada.gov.ua>
5. <https://cedos.org.ua/researches/zhytlo-i-vijna-v-ukrayini-24-lyutogo-22-bereznya-2022>

**Ключові слова:** житло, житлові права, права людини, житловий фонд, захист прав, постраждалі, зруйноване житло.

**Key words:** housing, housing rights, human rights, housing, protection of rights, victims, destroyed housing.

### **ГУЙВАН ПЕТРО ДМИТРОВИЧ**

*Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України,  
докторант, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України*

## **ДО ПИТАННЯ ПРО ЧАСОВІ МЕЖІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОВНОВАЖЕННЯ ОСОБИ НА ЗАХИСТ СВОГО СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА**

В контексті досліджуваного питання актуальним є аналіз схожих та відмінних характеристик давнісних строків та часу існування суб'єктивного права. Історично в цивілістиці так склалося, що поняття позовної давності та строку здійснення права, якщо і не ототожнювалися, то визнавалися досить близькими. Розглянемо вплив давнісних строків на існування матеріального цивільного права як критерій розмежування відповідних темпоральних характеристик. За великим рахунком, навіть не погоджуючись з тезою про повне ототожнення строків здійснення регулятивного суб'єктивного права із строками його захисту (позовною давністю), слід все ж зазначити, що позовна давність є теж строком здійснення повноваження шляхом активної поведінки правоволодільця. Відтак і ті вчені, які в літературі обстоюють